

ΠΑΝΔΩΡΑ.

4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 1874.

ΤΟΜΟΣ ΚΒ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 521

ΠΕΡΙ ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΥ ΚΟΡΕΝΣΙΟΥ,

ΕΛΛΗΝΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΕΝ ΝΕΑΠΟΛΕΙ.

(Τέλος. Ἰδε φυλλάδ. 510.)

Συμβάντος ἐν Νεαπόλει λοιμοῦ κατὰ τὸ 1527 ὁ λαὸς συναθροισθεὶς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ S. Maria di Monte Vergine ἐψήφισε 10,000 δουκάτα πρὸς ἀνέγερσιν εὐκτηρίου εἰς τὸν ἕγ. Ἰωάννου ἁγίου, τὸν προστάτην τῆς πόλεως, πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κακοῦ ¹⁾. Ἡ οἰκοδομὴ δὲ τούτου ἤρξατο κατὰ τὸ 1608 καὶ ἐπετελέσθη ἐν διχαστήματι ἐτῶν εἴκοσι καὶ ἐννέκ μετὰ μυθώδους πολυτελείας καὶ ὑπερόγκου δαπάνης ἐνὸς ὅλου ἐκτομμυρίου δουκάτων. Οἱ δ' ἐπιτετραμμένοι τὰ κατὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ ἐπικόσμησιν τοῦ εὐκτηρίου, ἐπιθυμοῦντες νὰ κοσμηθῇ τοῦτο διὰ ζωγραφημάτων τέχνης ἀρίστης, ἀναλόγου πρὸς τὴν λοιπὴν πολυτέλειαν, μηδὲν δὲ τῶν ἐν Νεαπόλει ζωγράφων θεωροῦντες ἄξιον ν' ἀνελάβῃ τὸ ἔργον, προσεκάλεσαν ἐκ Ρώμης τὸν Ἀρπινάτην Ἰωσήφ Cesare' οὗτος δὲ διὰ συμβολαίου τῆς 7 Μαρτίου 1618 ὑπέσχετο τὴν ταχίστην ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, συμπαραλαβὼν τὸν

Φαβρίκιον Santafede πρὸς συνεργασίαν ἐν ταῖς ἐλπί-
γαις ἐλαιογραφίαις ὅσαι ἀπητοῦντο καὶ μέλλων νὰ
φέρῃ ἰδίους ψυφωθέντας πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διὰ τὸν
θόλον τοῦ εὐκτηρίου ἀναγκάων μουσικῶν, ἐν ᾧ αὐ-
τὸς ἐκεῖνος ἐμελλε νὰ διεξγάγῃ πάσας τὰς τοιχο-
γραφίας ²⁾. Ἀλλὰ παρήλθεν ἐν ἔτος καὶ ἡμισυ καὶ ἡ
ἐργασία ἔμενεν ὀπίσω. Διὸ οἱ ἐπίτροποι μετεπέμ-
ψαντο ἐκ Βονωνίας τὸν Guido Reni, διάσημον τῶν
χρόνων ἐκείνων ζωγράφον. Ὁ Ἰταλὸς Domenici πρε-
δέχθη ὅτι πρῶτος προσεκλήθη ὁ βονωναῖος καλλιτέ-
χνης, ἀλλ' ἀξιοπιστοτέρῳ φαίνεται ἡμῖν ἡ περὶ τῶν
περιπετειῶν τοῦ εὐκτηρίου τούτου ἐκθεσις τοῦ προ-
μνημονευθέντος Michelangelo Gualandi ὡς στηριζο-
μένη ἐπὶ τῶν ἐγγράφων καὶ συμβολαίων. Ὅπως δὲ
ποτε ὁ Ἰταλὸς βιογράφος διηγεῖται ὅτι ὁ Ἀρπινά-
της ἱππότης, ἀνησυχούμενος ὑπὸ τοῦ Βελισσαρίου καὶ
τῶν περὶ αὐτὸν, κατέλιπε σχεδὸν ἅπελπις τὴν Νεά-
πολιν, ὅπου ἔλεγεν ὅτι ἀπώλεσε καὶ ἡσυχίαν καὶ νοῦν,
ἐν ᾧ εἶχεν ἤδη ἑτοιμα τὰ σχέδια τῶν ζωγραφιῶν, ἅ-
τινα καὶ κατέθηκεν ἐν τῷ μοναστηρίῳ Monte Casino.
Ἐφθασε λοιπὸν τῇ 28 Ἀπριλίου 1621 ³⁾ εἰς Νεά-
πολιν ὡς διάδοχος τοῦ Cesare ὁ Guido Reni μετὰ
τινος συμβοητοῦ αὐτοῦ ἢ κατ' ἄλλους οἰκέτου, οὗ-
τινος τὸν ὄνομα ποικίλως φέρεται. Καὶ ὁ μὲν Bellori

¹⁾ Πρὸς. Napoli e i luoghi celebri delle sue vicinanze. Na-
poli, 1845. Vol. I, p. 235.

²⁾ Michelangelo Gualandi, ἐνθ. ἀν. σελ. 8—12.

³⁾ Gualandi, σελ. 46, σημ. 4.

καλεί αὐτὸν Δομήνικον, ἐν δὲ τῇ ἐπισήμῳ ἐκθέσει τῶν γενομένων δὲν ἀναφέρεται τὸν ὄνομα αὐτοῦ. Τέλος δὲ ὁ Domenici ῥητῶς ἀναφέρει ὅτι ἦν ὁ Francesco Gessi, ὃν καὶ ἀργότερον θέλομεν ἀπαντήσαι. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ Guido μόλις εἶχεν ἐπιληφθῆ σπουδαίως τοῦ ἔργου καὶ ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ Νεαπόλεως διὰ τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ Κορενσίου. Καὶ πῶς ἦτο δυνατόν ἀνὴρ τοιοῦτος, οἷον περιεγράφωμεν αὐτὸν, κρατῶν πειθηνίους ἐξ ἑνὸς αὐτοῦ νεύματος ἅπαντας τοὺς ἐν Νεαπόλει καλλιτέχνους καὶ φιλοχρήματος ὧν μέχρις ἀπληστίας, νὰ συγχωρήσῃ νὰ διαφύγῃ ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὸ τοσοῦτον ἐπικερδὲς ἔργον τῆς ζωγραφίσεως τοῦ πολυτελοῦς ἐκείνου εὐκτηρίου, οὐχ ἦν τὸν δὲ νὰ προτιμηθῇ ἐκ τοῦ, τοῦ ἐν Νεαπόλει ζῶντος καὶ γνωστοῦ, ζωγράφου ξένου καὶ μετάπειμτος; Τὰ πάντα λοιπὸν μηχανᾶται ἵνα μετὰσχῇ τῆς ἐπικερδοῦς ἐπιχειρήσεως. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα εἶνε δυσχερές· ἀπαιτεῖται νὰ προπηλακισθῶσιν ἄνδρες περιβεβλημένοι τὴν αἴγλην τῆς δόξης, νὰ καταπατηθῶσι δικαιώματα αὐτῶν καὶ συμβόλαια, τέλος νὰ ποδελιάσωσιν οὗτοι πρὸ τῶν παρασκευαζομένων αὐτοῖς κινδύνων καὶ νὰ φυγαδεύσωσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἐκ Νεαπόλεως. Ἀλλὰ τὸ κέρδος εἶνε μέγα, ἡ φιλοτιμία ἔτι μείζων· ὁ χρωστήρ αὐτῶν δὲν ἀποκάμνει, τὸ στήθος ἀντέχει. Ὁ Βελισσάριος δὲν ἔχει ἀνάγκην πολλῆς σκέψεως. Ἡ ἐπιθυμία τοῦ χρυσοῦ ἀποκοιμίζει τὴν τιμὴν καὶ ὁ πλεονέκτης ὑπερακοντίζει τὸν καλλιτέχνην. Ὁ Κορενσίος λοιπὸν δὲν δκναῖ νὰ προσβῇ καὶ μέχρι κακουργίας. Ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν Guido. Ἐν τῷ οὗτος ἡσυχολεῖτο ἤδη περὶ τὸ ἀνατεθὲν αὐτῷ ἔργον, ἐπιπίπτουσιν ἡμέραν τινὰ κατὰ τοῦ ἀκολουθοῦ αὐτοῦ δύο τῶν περὶ τὸν Κορενσίον, ἢ μάλλον, κατὰ τὸν Gualandi ¹⁾, εἰς, ὀνόματι Giandomenico· ὁ ἀκόλουθος λοιπὸν τοῦ Ρένη ξυλοκοπεῖται ἐλεεινῶς καὶ ἅμα εἰδοποιεῖται ὅτι θὰ φονευθῇ αὐτός τε καὶ ὁ αὐθέντης, ἂν ὅσον τάχος δὲν ἀπέλθωσι μακρὰν τῆς Νεαπόλεως. Κατ' ἄλλην δὲ διήγησιν ἐγένετο αὐτόχρημα ἀποπειρὰ φόνου κατὰ τοῦ οἰκέτου τοῦ Ρένη, ἐμελλε δὲ νὰ γείνη καὶ κατ' αὐτοῦ ἐκείνου, παρορμωμένου πρὸς τοῦτο τοῦ Giandomenico ὑπὸ τοῦ Κορενσίου. Καὶ κατεδικάσθη μὲν εἰς τὸ κάτεργον ὁ Giandomenico, ἐφυλακίσθη δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Κορενσίος ²⁾, ἀλλὰ τὰ μέτρα ταῦτα τῆς ἀστυνομίας δὲν ἐκώλυσαν τὸν Ρένην μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἀπὸ τῆς φυγῆς, ἐπειδὴ οὗτος ἐθεώρησε μετὰ τὰ συμβάντα προτιμότερον νὰ καταλίπῃ καὶ Νεάπολιν καὶ ἅγιον Ιανουάριον καὶ νὰ πέλθῃ εἰς Βονωνίαν, ὅπου ἐδύνατο νὰ χρηματίζεται καὶ δοξάζεται ἐν πλείονι ἀσφαλείᾳ. Ἦσαν δὲ

τόσῳ μάλλον δεδικαιολογημένοι οἱ φόβοι αὐτοῦ, ὥστε πρὶν εἶτι ἀναχωρήσῃ, ὁ Κορενσίος εἶχεν ἀπολυθῆ τοῦ δεσμοτηρίου ³⁾.

Ἀλλὰ τὸ περίεργον εἶνε ὅτι ὁ Francesco Gessi, ὃν τινες παραδέχονται ὡς συνοδεύοντα τὸν Guido Reni κατὰ τὴν ἐν Νεαπόλει διαμονὴν αὐτοῦ, κατέβησεν ἀργότερον νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν αὐτόθι καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὸ πολύπονον ἔργον μετὰ τοῦ Φαβρικίου Santafede. Ἀλλὰ πῶς δὲν ἐφοβήθη τότε τὸν δόλον καὶ τὴν κακουργίαν τοῦ Κορενσίου; Μὴ τυχόν, ὡς φαίνεται ὑπαινισσόμενος ὁ Gualandi ⁴⁾, αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ αἴτιος τῆς κατεσπυσμένης φυγῆς τοῦ Ρένη ἐκ Νεαπόλεως δι' ἐμπνεύσεως φόβων ἀνωτέρων τῆς ἀληθείας, ἵνα μείνῃ μόνος κάτοχος τοῦ πεδίου; Ὅπως δὴποτε ἦλθε μετὰ δύο μαθητῶν, τοῦ Gionan Battista Ruggieri καὶ Lorenzo Menini ⁵⁾, ἀλλ' ὑπέστη καὶ ἐκεῖνος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν τὴν αὐτὴν καὶ οἱ πρότερον ἐλθόντες τύχην. Ὡς αὐτὸς ὁ Gessi διηγεῖτο τῷ διδασκάλῳ αὐτοῦ, «δὲν ἐδύνατο νὰ ἐξέλθῃ καὶ ὁδὸν ἐν Νεαπόλει χωρὶς νὰ ἴδῃ ὅπισθεν αὐτοῦ ἄνδρα βδελυρὸν τὴν ὄψιν, περικεκαλυμμένον ἐντὸς μανδύου καὶ προσποιούμενον ὅτι ἔχει ὑπ' αὐτὸν ὄπλον, παρακολουθοῦντα δὲ αὐτὸν λάθρα καὶ ἐγείροντα ἐν αὐτῷ δικαίαν ὑποψίαν.» Καὶ ὧντως ἐπὶ τέλους ἡμέραν τινὰ ἀπώλεσεν αἴφνης τοὺς δύο αὐτοῦ συνεργάτας κατὰ τοιούτου τινὰ τρόπον. Μεταβάντες οὗτοι πρὸς θέαν τῶν λιθωνίδων καὶ ἦν στιγμὴν αὗται παρεσκευάζοντο πρὸς πελαγοδρομίαν, εὐρέθησαν αἰφνιδίως ἐπὶ μιᾷς αὐτῶν καὶ ἀνήχθησαν, εἰς μάτην δεηθέντες νὰ ποδελιάσωσιν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Μάταιοι δ' ἀπέβησαν κατόπιν καὶ αἱ περὶ αὐτῶν ἐρευναι τοῦ Gessi, ὥστε δὲν κατώρθωσε νὰ μάθῃ τί ἀπέγειναν οἱ μαθηταί. Μετὰ τὸ συμβάν τοῦτο δὲν ἀπητεῖτο πολλὴ σκέψις διὰ τὸν Gessi. Τὴν ὁδὸν εἶχον ἤδη δείξει προγενέστερα θύματα· ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Βονωνίαν ⁶⁾.

Τότε πλέον οἱ ἐπίτροποι τοῦ εὐκτηρίου, βλέποντες τὰς δυσχερείας τῆς ἐξωθεν προσκλήσεως ζωγράφων, ἀπεφάσισαν νὰ ἀναθέσωσι τὸ ἔργον εἰς οἷονδὴποτε καλλιτέχνην· καὶ δὴ κατώρθωσαν νὰ ἀναλάβωσιν αὐτὸ ὁ Σίμων Πάπας καὶ ὁ ἡμέτερος Βελισσάριος ⁷⁾. ἤδη δὲ πρότερον εἶχον ἀνατεθῆ τινες τῶν ἐν τῷ εὐκτηρίῳ εἰκόνων εἰς τὸν Giambattista Caracciolo. Ἐπεζήτησαν δὲ τὸ ἔργον ἰδίᾳ οἱ τρεῖς οὗτοι μετὰ τοῦ Ribera. Καὶ ἤρξατο μὲν ὁ Κορενσίος ἐργαζόμενος, ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ δὲν ἐξικνούντο τῆς τελειότητος ἐκείνης ἣν ἐπεπόθουν οἱ προϊστάμενοι τοῦ οἰκοδομήματος.

¹⁾ Κυβ. ἀν. σελ. 18.

²⁾ Gualandi, ἐνθ. ἀν. σελ. 18.

³⁾ Gualandi, σ. 18.

⁴⁾ Ἐνθ. ἀν. σελ. 47, σημ. 4.

⁵⁾ Malvasia, Felsina pittrice.

⁶⁾ Πρὸς Malvasia, Felsina Pittrice.

⁷⁾ Gualandi, ἐνθ. ἀν. σ. 24.

Διὸ καὶ πάλιν ἀναστέλλονται τὰ ἔργα καὶ νέαι σκέψεις γίνονται περὶ προσκλήσεως τοῦ Δομηνικοῦ Ζαμπιέρη, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὴν ἐπικλησιν *Domenichino*, ἑνὸς τῶν διασημοτέρων ζωγράφων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἐργαστηρίου. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐδίσταζε μαθὼν τὴν κατεσπευσμένην καὶ ἀνγκιστρικὴν τοσούτων ζωγράφων ἐκ Νεαπόλεως φυγὴν, καὶ τοὺς φόβους αὐτοῦ ἐπνύξῃσεν ἀνώνυμος ἐπιστολὴ ἀπειλοῦσα αὐτὸν ὅτι ἤθελε πάθει τὰ ἔσχατα ἂν ἐτόλμα νὰ βάλῃ τὸν πόδα εἰς Νεάπολιν. Ἀλλὰ μεγάλαι ἀνταμοιβαὶ καὶ ὑποσχέσεις ἐξασφαλίσαι ἀπὸ παντὸς κινδύνου, ἐπιβεβαιωμέναι διὰ τοῦ κύρου αὐτοῦ τοῦ ἀντιβασιλέως ἐπεισαν τέλος αὐτὸν νὰ ποδηγήσῃ εἰς Νεάπολιν τῷ 1631. Κατερρίφθησαν λοιπὸν τὰ ὀλίγα ἑτοιμα ἔργα τοῦ Κορενσίου καὶ *Batistello*, ὡς ὑπεκορίζοντο ἐν Νεαπόλει τὸν *Giambattista Carracciolo*, καὶ ὁ Δομηνικὸς ἤρξατο κοσμῶν διὰ τῆς ἐξόχου αὐτοῦ γραφίδος τοὺς πολυπαθεῖς τοίχους τοῦ εὐκτηρίου, ἐξησφαλισμένος ὢν διὰ πάντων τῶν δυνατῶν μέσων ἀπὸ παντὸς ἐπηρεασμοῦ. Ἀλλ' ἡ περιβόητος ἤδη κατὰ κράτος τριανδρία εἶχε τρόπους ἵνα ἀναγκάσῃ τὸν Δομηνικὸν νὰ καταθέσῃ τὰ ὄπλα, ἐν ᾧ τοῦτο ἐφαίνετο ἀπίστευτον. Καὶ λοιπὸν ἐν ᾧ πάντες ἤλπιζον ὅτι ἐπὶ ἤλθε πλέον τὸ τέλος τῶν περιπετειῶν τοῦ εὐκτηρίου καὶ ὅτι τὰριστουργήματα τοῦ Ῥωμαίου καλλιτέχνου ἔμελλον νὰ ἐπιθέσωσι τηλαυγὲς τέλος εἰς τὴν λαμπρὰν ἐκείνην οἰκοδομήν, ἐν ᾧ πάντες ἐνόμιζον ὅτι οὐδὲν πλέον ἔπρεπε νὰ φοβῇται ὁ Δομηνικὸς, τὸ κακὸν ἀναφάνεται αἶφνης καὶ ὅπου δὲν περιεμένετο. Τὰς τοιχογραφίας ὅσας τὴν μίαν ἡμέραν ἐζωγράφει ἔβλεπε τὴν ὑστεραίαν, ὅτε ἤθελε νὰ ἐπιθέσῃ ἐκ νέου ἐπ' αὐτάς τὸν χρωστήρα, σχιζομένως εἰς ῥαγάδας καὶ καταπιπτούσας. Ἡ δολοφονία τριανδρία εἶχε πείσει διὰ χρημάτων τὸν παρασκευάζοντα τὸ κονίαμα νὰ ἀναμιγνύῃ σπυδὸν μετὰ τῆς ἀσβέστου, ἵνα ὁ τοίχος διαρρήγνυται καὶ πίπτῃ. Ἐνόησε τέλος τὸν δόλον ὁ Δομηνικὸς καὶ ἐζήτησεν ἄλλον τοιχοδόμον· ἀλλὰ νέαι τρόποι ἐπεισώθησαν κατ' αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν πρώτων ἐπιτελεσθέντων ἔργων τοῦ Δομηνικίνου ἡ τριανδρία μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν ταπεινοτέρων ζωγράφων, πλὴν τῶν εὐγενέστερον ἐχόντων τὸ φρόνημα *Μαξίμου Stanzioni* καὶ *Φαβριίου Santafede*, διέδιδε μὲν ὅσα κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς ἀριστοτέχνου, χαρακτηρίζουσιν αὐτὸν ὡς ζωγράφον ἄτονον, ἀνευ δυνάμεως, πτωχὸν περὶ τὰς ἐφευρέσεις, βραδὺν περὶ τὴν ἐργασίαν. Ὡς δὲ τὸ κακὸν τοῦ φθόνου καὶ τῆς συκοφαντίας ἡ δολοφονία διὰ τὸν Δομηνικὸν σύμπτωσις ὅτι οἱ τοσούτοι κατ' αὐτοῦ διαδίδοντες εἶχον κύρος καὶ πίστιν παρὰ τῷ λαῷ τῆς Νεαπόλεως. Οὐδὲ περιορίσθησαν εἰς μόνον ταῦτα· ἀλλ' ἠγωνίσθησαν νὰ ἐγείρῃσιν, εἰ δυνατόν, καὶ ἐν τοῖς ἐπιτρόποις

τοῦ εὐκτηρίου χόλον κατ' αὐτοῦ. Διὸ τῇ συστάσει τοῦ *Ribera* προσκαλεῖται ὁ Δομηνικὸς ὑπὸ τοῦ ἀντιβασιλέως πρὸς ἐκτέλεσιν πινάκων τινῶν διὰ τὴν ἐν Ἰσπανίᾳ αὐλήν. Ἀλλ' ὁ *Ribera* πείθει τὸν ἀντιβασιλέα ὅτι ὁ Δομηνικὸς ἀφανίζει τὴν χάριν τῶν ἰδίων ἔργων διὰ τῆς πολλῆς ἐπεξεργασίας· οὕτω τὰ ἔργα φέρονται εἰς τὰ ἀνάκτορα, παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Δομηνικίνου, ἔτι ἀτελῆ καὶ αὐτόθι ἐπισκευάζονται ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ *Ribera*, θέλοντος νὰ ταπεινώσῃ οὕτω τὸν Ῥωμαῖον καλλιτέχνην. Ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ ἐπίτροποι τοῦ ἁγίου Ἰαννουαρίου μεμφιμοιροῦσιν ἤδη διὰ τὴν ἀργοπορίαν τῆς ἐργασίας καὶ ὁ ὄχλος, ὃν κεντρίζουσιν αἱ κατὰ τοῦ Δομηνικίνου διαβολαί, εὐρίσκει τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀνάξια τῆς φήμης τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς τοσούτης βραδυτήτος. Πρὸ τοιούτης θυέλλης φθόνου καὶ ἐπιβουλῆς ἀποδειλιᾷ ὁ Δομηνικὸς καὶ φεύγει ταχὺς ἐκ Νεαπόλεως, διατρέχων ἑφιππος νυχθήμερον ἐν θερμότητι τοῦ θέρους ὥρα τὰς μετὰ τὴν Νεαπόλεως καὶ Ῥώμης χώρας, ἵνα φθάσῃ εἰς τόπον ἀσφαλῆ. Ἀφικόμενος δὲ εἰς Ῥώμην διέμεινεν αὐτόθι ἐπέκεινα τοῦ ἑνὸς ἔτους, ἕως πεισθεὶς ὑπὸ δυνατῶν αὐτοῦ προσκωτῶν ἐπανῆλθεν εἰς Νεάπολιν πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου. Ἀλλ' ὀλίγας μόνον ζωγραφίας προέφθασε νὰ γάγῃ εἰς πέρας, καταληφθεὶς ἐν μηνὶ Μαρτίῳ τοῦ 1641 ὑπὸ θανάτου, ὃν ἐπέσπευσαν αἱ δυσἀρέσκεια καὶ ὀδύνη αἱ ὑπέμεινεν ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, κατὰ τινος δὲ καὶ βραδὺ δηλητηρίου παρσκευασθὲν αὐτῷ ὑπὸ τῶν συγγενῶν, ἐπιθυμούντων τὴν ταχυτέραν ἀπόλαυσιν τοῦ πλοῦτος αὐτοῦ ¹⁾. Οὕτω τέλος οἱ ἐν Νεαπόλει ζωγράφοι ἐρρίψαν κληρὸν ἐπὶ τὸν πολυπόθητον ἱματισμὸν, ἀναταθείσης τῆς ἐργασίας εἰς τὸν *Ribera*, τὸν *Massimo Stanzioni* καὶ τὸν *Lanfranco*. Ὁ *Battistello* εἶχεν ἤδη πρό τινων μηνῶν ἀποθάνει, ὃ δὲ Βελισσάριος δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ζωγραφίαν τοῦ εὐκτηρίου διὰ τὸ γῆρας, ἔχων ἤδη ἡλικίαν ἐτῶν τριῶν καὶ ὀγδοήκοντα. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι ἐν ᾧ ὁ Κορενσίος ἐνόει ὅτι οὐδ' ἔμελλον νὰ ἀνατεθῶσιν αὐτῷ διὰ τὴν ἡλικίαν, οὐδ' αὐτὸς ἦτο δυνατόν πλέον νὰ ἀναλάβῃ τὰ ἐν τῷ πολυτελεῖ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰαννουαρίου ἔργα, ἐπέμεινεν ὅμως ἀκράδαντος ἐν τῇ ἐπιβουλῇ καὶ τῇ κακουργίᾳ, μέχρις ὃ θάνατος τοῦ Δομηνικίνου ἐπέθηκε τὸν κολοφῶνα εἰς σειράν ὅλην κακουργημάτων, ὅπως ἀναξίων ἀνδρὸς αἰσθανομένου ὅπως δὴ ποτε ἐν ἑαυτῷ τὸ ἱερὸν τῆς καλλιτεχνίας πῦρ. Ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο εἵπομεν ἀρχόμενοι ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἦτο κράμα καλλιαισθησίας καὶ μυσικότητος. Ὁφείλομεν δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὡς διεκρίθη ἐν τῇ ζωγραφίᾳ, ἐπ' ἱσῆς πρωτηγωνίστησεν ὡς κακοῦργος· διότι δὲν εἶχεν ἐν ἑαυτῷ μόνον τὰ σπέρματα τῆς κακουργίας, ἀλλ' ἦτο

¹⁾ *Domenici*, ἐνθ. ἀν.

αὐτὸ τοῦτο κακοῦργος μεμορφωμένος, διεγείρων ὁ-
λην τὴν βδελυγμίαν ἣν ὁ βαλκανιοτοτόμος καὶ ὁ
δολοφόνος. Καὶ ἂν αἱ πράξεις ὅσας ἤδη διηγήθημεν
δὲν ἤρκεσαν νὰ κινήσωσι τὴν ἀποστροφήν τοῦ ἀνα-
γνώστου, ἀλλὰ βεβαίως θάγανакτήσῃ τις μανθάνων
τὸν μυταρὸν τρόπον δι' οὗ ἐδολοφόνησεν, ἐν ταῖς
ἐσχάταις ἡδὴ ἡμέραις τοῦ γήρατος, τὸν ἀριστον τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ, τὸν Luigi Rodrigo. Εἶχεν οὗτος
ἐπιτυχῶς ἱστορήσει τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ ἐκκλη-
σίᾳ del Carmine Maggiore καὶ προὐκάλεσε μεγάλους
ἐπαίνους παρὰ τε τῷ λαῷ καὶ τοῖς εἰδόσιν. Ἀναμι-
χθεὶς δ' ἡμέραν τινὰ ὁ Βελισσάριος ἐν μέσῳ τοῦ πε-
ρὶσταμένου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ θαυμάζοντος τὰς εἰ-
κόνας πλήθους, ἤκουσε παρὰ τινος μὴ γνωρίζοντος
αὐτὸν, ὅτι τὰ ἔργα εἶνε τοῦ Luigi Rodrigo, μαθη-
τοῦ τοῦ Βελισσαρίου, ὅστις ἐφθονεῖτο μὲν ὑπὸ τοῦ
διδασκάλου, ἀλλ' ὅμως πολλῶν ἐκείνων ὑπερηκόντισε.
Βαρύως ἐνεγκὼν τὸν λόγον τοῦτον ὁ Κορένσιος, προσε-
ποιήθη φιλίαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν μαθητὴν καὶ
προσκαλέσας εἰς γεῦμα ἐπότισεν αὐτὸν βραδύ δηλη-
τήριον, ὅπερ ἐπὶ τέλους ἔφερε τὸν ἀτυχῆ Luigi εἰς
τὸν τάφον.

Τοσαῦτα τὰ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Gesù Nu-
ovo καὶ τὸ εὐκτήριον τοῦ ἀγ. Ἰαννουαρίου, δι' ὧν ἐ-
γνωρίσαμεν τὸν Κορένσιον ὑπὸ τὴν μυστράν αὐτοῦ
ἐποψίν· μεταβαίνομεν δὲ νῦν, τελευτῶντες τὸν λό-
γον, εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν
ἀγίων Σεβηρίνου καὶ Σωσίου ἔργων αὐτοῦ. Τὸ μο-
ναστήριον τοῦτο ἀνήκει εἰς τοὺς βενεδικτίνους μονα-
χοὺς, οἵτινες ἐμισθώσαντο τῷ Κορενσίῳ τὴν διὰ τοι-
χογραφιῶν κόσμησιν τῆς καμάρας τοῦ νάρθηκος καὶ
τοῦ θόλου, πρὸς δὲ ὁλοκλήρῳ τοῦ χοροῦ ἀντὶ 2,500
δουκάτων. Ἐμελλόν δὲ νὰ ζωγραφηθῶσιν αὐτόθι τὰ
κατὰ τὸν βίον τοῦ ἀγίου Βενεδίκτου καὶ τὰ θαύ-
ματα αὐτοῦ, αἱ πράξεις τῶν ἀγίων τῶν ἐπωνύμων
τοῦ ναοῦ καὶ ἄλλαι ἱστορίαι ἀναφερόμεναι εἰς τὸ ἱ-
ερόν ἐκεῖνο ἱδρυμα. Καὶ ἤρξατο μὲν ἡδὴ κατὰ τὰ
πρῶτα ἔτη τῆς ἐν Νεαπόλει ἀφίξεως αὐτοῦ ὁ Κορέν-
σιος τῆς ἱστορήσεως τῆς ἐκκλησίας ἐκείνης, ἀλλ' ἐπι-
λεύσαντος τοῦ ἀργυρίου ἔμεινεν ὀπίσω ἡ ἐργασία,
ἕως μέρους τῆς τιμῆς ὑπελογίσθη ἀντὶ τοῦ χορηγῆ-
θέντος τῷ Κορενσίῳ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τόπου πρὸς τα-
φήν. Ἐκτοτε λοιπὸν ἐξηκολούθησε πάλιν ἡ ἐργασία,
συνεχῶς διακοπτομένη διὰ τὸ φιλοχρήματον τοῦ Βε-
λισσαρίου, εὐρίσκοντος ἀλλαχοῦ πλείονα ὠφέλη· ὅπως
δήποτε ἐπιδοθεὶς εἰς τὸ ἔργον ἐπιμονώτερον, ὀγδοη-
κοντοῦτης ἡδὴ τὴν ἡλικίαν, ἐξεπεραίωσεν αὐτὸ, καὶ ἡ
ἐκκλησία σχεδὸν ἅπασα, πλὴν μικροῦ μέρους, ζωγρα-
φθέντος ὑπὸ τοῦ Φλαμινδῶ ἢ κατ' ἄλλους Γερμα-
νοῦ Πύλου Scheffer, ἐκοσμήθη διὰ τῶν ζωγραφιῶν
αὐτοῦ, αἵτινες καὶ πολλὰ τὸν ἀριθμὸν εἶνε καὶ ἐν
τοῖς ἀξιολογώτατοις τῶν ἔργων τοῦ Κορενσίου ἐν-

αριθμοῦνται. Καὶ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δὲ ταύτῃ εὐ-
κτηρίων πολλὰ εἰσιν ὑπ' αὐτοῦ ἱστορημένα, καὶ ἐν
ἄλλαις δὲ μέρεσι τοῦ μοναστηρίου, ὡς ἐν τῷ συνο-
δικῷ καὶ τῷ ὑπερώῳ, ἐζωγραφήθησαν καὶ σώζονται
ἢ ἠρπασθήσαν ἐντοίχοι γραφαὶ τοῦ Κορενσίου. Ἐπι-
σημοτάτη δὲ πασῶν εἶνε ἡ ἐν τῷ παλαιῷ ἐστια-
τορίῳ τῶν μοναχῶν, στενῇ καὶ μακροτάτῃ αἰθούσῃ
ἐνθα σήμερον εἶνε κατεταθειμένα τὰρχεῖα τοῦ πρώην
βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, παριστώσα τὸν ὑπὸ τοῦ
Ἰησοῦ χορτασμόν τοῦ πλήθους. Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶνε
ἀληθῶς θαυμαστὴ, ἐκπλήσσουσα τὸν θεατὴν, ὅταν
οὗτος εἰσερχόμενος εἰς τὴν μακρὰν ἐκείνην αἶθουσαν
βλέπῃ κατεχόμενον ὅλον τὸν ἀπέναντι τοίχον, ἔχοντα
πλάτος ὑπὲρ τὰ τρία γαλλικὰ μέτρα, ὑπὸ τῆς με-
γάλης ἐκείνης τοιχογραφίας. Καὶ ἀνώτερον μὲν τινὰ
τόπον κατέχει ἐν τῇ εἰκόνι ταύτῃ ὁ Ἰησοῦς εὐλο-
γῶν τοὺς κοφίνους τῶν ἄρτων καὶ ἰχθύων, κατωτέ-
ρω δὲ φαίνεται ὁ ἅγιος Βενεδίκτος διανεμὼν τοῖς
περὶ αὐτὸν μοναχοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις εὐσεβέσι τοὺς
ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ πολλαπλασιαζομένων ἄρτων
φερομένους αὐτῷ ὑπὸ παιδῶν. Ἀρκεῖ δὲ ν' ἀναφέρω-
μεν ὅτι παρίστανται ἐπὶ τῆς εἰκόνης ταύτης 117
διάφορα σώματα, κάλλιστα ἐσχεδιασμένα καὶ ζωη-
ρὰ τὸν χρωματισμόν, παντὸς γένους καὶ πάσης ἡ-
λικίας, παντοίων ἐνδυμασιῶν, εἰς ποικίλας θέσεις,
λαλοῦντα, θαυμάζοντα, μένοντα ἐνεὰ πρὸ τοῦ θαύ-
ματος, ἐκπληττόμενα ἢ ἐνεργοῦντα. Ζωηρότατα πρὸ
πάντων εἶνε τὰ μεταφέροντα τοὺς ἄρτους παῖδες
καὶ χαρίεσσα· αἱ ἀνήσυχτοι καὶ πολυμέριμοι θέσεις
καὶ κινήσεις αὐτῶν. Ἡ τοιχογραφία αὕτη μεγάλως
ἐπαινεῖται καὶ διὰ τὴν σύνθεσιν αὐτῆς καὶ διὰ τὸν
χρωματισμόν, οὐχὶ δ' ἦτον διὰ τὴν ἀξίαν λόγου
ἀποψίν αὐτῆς. Ὁ δὲ Domenici κρίνει αὐτὴν ἀξίαν
αὐτοῦ τοῦ Τιντορέττου. Τὸ δὲ θαυμάσιον εἶνε ὅτι
τὴν πολυσύνθετον ταύτην εἰκόνα ἐζωγράφησεν ὁ
Κορένσιος ἐντὸς χρονικοῦ διαστήματος ὀλιγωτέρου
τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν. Καὶ τὸ ἐπαισδῖον τοῦτο
εἶνε σπουδαῖον ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Κορενσίου οὐ
μόνον διότι καταδεικνύει τὴν ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταχύ-
τητα καὶ ἀξίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι παρέχει ἡ-
μῖν τὴν μόνην γνωστὴν εἰδήσιν περὶ τοῦ οἰκογενει-
ακοῦ αὐτοῦ βίου καὶ δεικνύει τέλος ἴχνας στοργῆς
ἐν τῷ ἀνδρὶ ἐκείνῳ, ὅστις φαίνεται ἄλλως πεπλα-
σμένος διὰ τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν ἀναληψίαν.

Ὁ Κορένσιος εἶχε τέκνα πλείονα τοῦ ἐνός, ὡς γί-
νεται δῆλον ἐκ τῆς ἐπιταφίου λατινικῆς ἐπιγραφῆς,
ἐνθα ἀπαντῶμεν τὰς λέξεις a pueris· εἶχε δὲ καὶ
υἱὸν πρεσβυτέρου τὸ λατινικὸν δόγμα. Ἀλλὰ μόνος
ἄρα οὗτος ὁ υἱὸς ἀνετράφη ἐν τῷ καθολικισμῷ ἢ σὺν
αὐτῷ καὶ τὰ ἄλλα τοῦ Κορενσίου τέκνα, τέλος δὲ
μὴ ἐζώμωσε καὶ αὐτὸς ὁ πατήρ; Κλίνομεν νὰ πι-
στεύσωμεν τοῦτο, βλέποντες αὐτὸν ἐξομολογόμε-

νον κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς εἰς Λατίνον μοναχὸν, ἐκτός ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἀναγκάσθη εἰς τοῦτο διὰ τὸ ἐκτακτὸν καὶ ταχὺ τοῦ θανάτου, ὡς θὰ ἴδωμεν. Ὁ υἱὸς λοιπὸν τοῦ Κορένσιου ἦτο βενεδικτίνος μοναχὸς, ἀσκητεύων ἐν μοναστηρίῳ τινὶ μακρὰν τῆς Νεαπόλεως. Ἐπιθυμῶν δὲ ὁ πατὴρ νίπολαύη τῆς παρουσίας τοῦ υἱοῦ, ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἡγουμένου τοῦ περὶ οὗ ἡμῖν ὁ λόγος μοναστηρίου τῶν ἁγίων Σεβηρίνου καὶ Σωσίου, ἵνα οὗτος προσέλθῃ καὶ διαμένῃ ἐν αὐτῷ, ὑποσχόμενος τὴν ἐπικόσμησιν τοῦ μοναστηρίου διὰ τῆς περιγραφείσης ἐντοιχείου γραφῆς. Λαβὼν δὲ παρὰ τοῦ ἡγουμένου τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι ἅμα περὶ τῆς ζωγραφίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς εἰς τὴν μονὴν εἰσόδου, τοσούτον ἐσπευσεν εἰς τὸ ἔργον, ἵνα ἐπανίδῃ καὶ ἐγκολπωθῇ τὸν υἱόν, ὥστε ἐπεράτωσεν αὐτὸ ἐντὸς τεσσαράκοντα μόλις ἡμερῶν, παραδούς ὡς ἀντάλλαγμα τῆς ὑπὸ στοργῆς ἔργον σεσημασμένον διὰ τῆς σφραγίδος τῆς ἀληθοῦς καλλιτεχνικῆς ἐμπνεύσεως. Οὕτω διχάζων τὴν ὑπερξίν αὐτοῦ ὁ Κορένσιος εἰς στιγμὰς θεοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ βδελυρᾶς ἀπανθρωπίας, ἐφθασεν εἰς γῆρας βαθύ, ἀδύνατον μὲν καὶ σαλευόμενον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πικρὸν, διότι δὲν ἐφαρμάκευεν οὐδὲ τὰς ὑστάτας αὐτοῦ ὥρας ὁ μετὰμελος. Εἶδομεν τὸν Κορένσιον μέχρι τῶν ἐσχάτων αὐτοῦ ἡμερῶν κακουργουντα καὶ ἐπιβουλεύοντα. Βλέπομεν αὐτὸν ἔχοντα τὰ ἐπίσημα τῆς τιμῆς, διότι εἶνε ἀνακεκμηγμένον ἐπὶ πότις τοῦ ἁγίου Γεωργίου, δὲν ἐξεύρομεν πῶς καὶ διὰ τίνα ὑπηρεσίαν καθορώμεν αὐτὸν ἔχοντα ἐπισεσωρευμένα πλούτη μεγάλα, παρῆχοντα αὐτῷ εὐζωίαν καὶ δαπανώμενα εἰς ἔσκησιν βίου μεγαλοπρεποῦς καὶ πολυτελοῦς. Ἀλλὰ δὲν εἶνε πλέον ὁ Κορένσιος τὸ φόβητρον ἐκεῖνο, πρὸ τοῦ ὁποίου κύπτει τὴν κεφαλὴν σύμπας ὁ καλλιτεχνικὸς τῆς Νεαπόλεως κόσμος, γέροντα πλέον ὄντα καὶ ἀδύνατον δὲν τρέμουν αὐτόν. Τότε πλέον ἄρχονται ἐπικρίνοντες τὰς πράξεις αὐτοῦ, ἐπικρίνοντες τὰς ζωγραφίας, καταγελῶντες τῶν σφαλμάτων τοῦ γεροντιδίου ἐκεῖνου, ὅπερ ὑπῆρξέ ποτε δι' αὐτοὺς μορμολύκειον. Διὰ τοῦτο βλέπομεν ὅτι ὁ Κορένσιος καὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ ἡλικίᾳ ἀναγκάζεται νὰ ζωγραφῇ, ὡς τὰς ἐν τῷ μοναστηρίῳ S. Maria degli Angioli προμνημονευθείσας δύο τοιχογραφίας, καταβάλλων ἐν ταύταις ἀπάσας αὐτοῦ τὰς ἐξηντληρῆνας δυνάμεις καὶ ἀποπειρώμενος νὰ πείσῃ τοὺς κριτικούς ὅτι δὲν εἶνε ἄτονος ἐν τοῖς ἔργοις, ὡς ἐκεῖνοι διελάλουν. Ἐπ' ἱσῆς δὲ καταγελῶμενος διὰ τινος λάθου ἐν ταῖς ζωγραφίαις τῶν ἁγίων Σεβηρίνου καὶ Σωσίου, αἰσθάνεται τὴν φιλοτιμίαν ἐκκαίουσιν τὰ ἐρρικνωμένα αὐτοῦ στήθη καὶ διατάσσει νὰ περικοπῶσιν αὐτῷ ὑψηλὸν ἱκρίωμα ἵνα ἀναβῇ ἐπ' αὐτοῦ διορθώσῃ τὰ κατηγορούμενα ἔργα. Ἀναβαίνει

τρέμων ὁ Κορένσιος, διότι πέντε καὶ ὀγδοήκοντα ἔτη καθίστασαν σφαλρὸν τὸ βῆμα αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ τελευταία καθ' ἣν μετεχειρίσαστο τὸν χρωστῆρα, ἐπειδὴ ὀλισθήσας ἔπεσεν ἐκ τοῦ ἱκρίωματος. Ἡ πτώσις δ' ἐκείνη, γενομένη ἐκ τοσούτου ὕψους, ἐπήνεγκεν αὐτῷ τὸν θάνατον, ἐν ἔτει 1643. Ὁ Κορένσιος ἔζησεν ὀλίγας μετὰ τὴν πτῶσιν στιγμὰς καὶ μόλις προέφθασε νὰ ἐξομολογηθῇ παρὰ τινὶ τῶν ἐν τῇ μονῇ βενεδικτίνων, ταχέως προσδραμόντι. Ἡ κηδεῖα αὐτοῦ ἐγένετο μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐν πομπῇ, παρακολουθουμένη ὑπὸ τῶν πλείστων ἐν Νεαπόλει ζωγράφων, μάλιστα δὲ ὑπ' ἐκείνων ὅσοι ἐθεώρουν εὐεργέτην τὸν Κορένσιον ἐπειδὴ παρείχεν αὐτοῖς τὰ ψυχία τῆς περισσῆς αὐτοῦ τραπέζης. Διήλθε δ' ἡ νεκρώσιμος συνοδία τὰς ὁδοὺς τὰς ἀγούσας ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Κορένσιου, κειμένου ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Monte Calvario, μέχρι τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ἐνθαῦτε τοῦ θανάτου καὶ ἐνθα οἶονεὶ προῖδὼν τὸ ἴδιον τέλος εἶχε παρασκευάσει ἐκυτῷ τάφον ἤδη ἀπὸ τοῦ 1615 ἐν τῷ παραχωρηθέντι αὐτῷ ὑπὸ τῶν μοναχῶν τόπῳ, καθ' ὃ ἀνερέσαμεν.

Ὁ τάφος οὗτος, σωζόμενος ἐτι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ, ὅπου καὶ ἄλλοι διάσημοι ἄνδρες κεῖνται, ὀλίγα βήματα ἀπὸ τῆς θύρας χαμαὶ κείμενος, φέρει ἐν μέσῳ τὸ οἰκόσημον τοῦ Κορένσιου, ὑπερπροσεχῶς θέλομεν δημοσιεύσει, καὶ ἄνω μὲν λατινικὴν ἐπιγραφὴν, κάτω δὲ ἑλληνικὴν ἐπίγραμμα, κεχωρισμένον μὲν εἰς πέντε στίχους, ἀλλ' ὅμως ἐντεταμένον εἰς ἐλεγείον. Καὶ ἡ μὲν λατινικὴ ἐπιγραφὴ ἔχει ὥδε·

Belissarius Corensius ex antiquo Arcadum genere d. Georgii eques inter regios stipendiarios Neapoli a pueris adscitus depicto hoc templo sibi suisque locum quietis vivens paravit a. CDDCXV.

Τὸ δὲ ἑλληνικὸν ἐπίγραμμα εἶνε τὸ ἐξῆς·

Εἰς Βελισσάριον οἱ μοναχοί.

Ἀρκαδίη μὲν ἔφυσεν Κορένσιον, ἔσχε δὲ γαῖαν Παρθενόπην, γραφῶν Πρωτογένην ἕτερον.

Τοιοῦτο τὸ τέλος τοῦ Βελισσαρίου Κορένσιου. Οἱ Ἴταλοι Domenici καὶ Lanzi πορίζονται ἐκ τοῦ ἐλευνοῦ τέλους συμπάσης τῆς τριανδρίας, ἧς μέρος ἀπετέλει ὁ Κορένσιος, ἠθικὰ συμπεράσματα καὶ ἐπάγουσιν ὅτι ὁ ἐπερείδων τὸ κλέος ἑαυτοῦ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἐπὶ τῆς καταπίεσεως τῆς ἀλλοτρίας ἀξίας κτίζει ἐπὶ ἁμῶν.

Ἡμεῖς δὲ προσπαθήσαντες νὰ περιστείλωμεν διὰ τὴν σημερινὴν ἀνάγνωσιν, ὅσον ἦτο τοῦτο ἐφικτὸν ἡμῖν, τὰ ὅρια τῆς βιογραφίας τοῦ Κορένσιου, θὰ ὀδηγηθῶμεν ἐκ τῆς περὶ αὐτῆς κρίσεως ὑμῶν εἰς τὴν περαιτέρω σύνταξιν ἐσχεδιασμένου ἤδη συγγράμματος.

τος περί τῶν ἐν τῇ Δύσει Ἑλλήνων ζωγράφων, ὅταν δοθῇ ἡμῖν ἀρκοῦσα πρὸς τὸ ἔργον σχολή. Θὰ πράξωμεν δὲ τοῦτο θέλοντες νὰ ποδώσωμεν εἰς τὴν κεινὴν πατρίδα σειρὰν ὅλην καλλιτεχνῶν ἀποξενωθέντων καὶ λησμονηθέντων, οἵτινες διεκρίθησαν ἐν τῇ ξένῃ οὐχὶ πλέον διὰ τῆς κακουργίας ἡνωμένης μετὰ τῆς τέχνης, ὡς ὁ Κορένσιος, ἀλλὰ διὰ τῆς καλλιτεχνίας, τῆς δόξης καὶ τῆς μεγαλοφυΐας, ἥτις ἀφ' οὗ πρῶτον ἐδόξασε τοὺς μεγάλους νοῦς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος εὐθηνούσης, δὲν ἀπέλιπε τοὺς ἄνδρας αὐτῆς ταλαιπωρουμένης, οὐδ' ἀποκνεῖ νὰ διακαίῃ τὸ πνεῦμα τῶν τέκνων αὐτῆς ἐν τῇ σημερινῇ παλιγγενεσίᾳ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

ΠΡΟΤΥΠΑ.

(Συνέχ. 18^α φυλλ. 520.)

— Ἦσο λοιπὸν τόσον ἐνησχολημένος ἀπὸ τὸ πρῶτ', εἶπεν, ὥστε νὰ μὴν ἔλθῃς νὰ μᾶς ἰδῇς μήτε μίαν στιγμήν;

— Τί θέλεις, μικρά μου; πρὸ παντὸς ἄλλου αἱ ὑποθέσεις . . . καὶ, χάρις τῷ Θεῷ πηγαίνουν κάλλιστα . . . Ἐλα λοιπὸν δεῖξε περισσοτέραν εὐχαρίστησιν· φαίνεσαι ὡς νὰ μὴ ἦσο εὐχαριστημένη διὰ τοῦτο.

— Ὅχι, πατέρα μου . . .

— Τί ὅχι, πατέρα! . . . Μήπως σκοπεύεις νὰ φέρῃς πάντοτε τὸ δυσχεροῦς αὐτὸ ἦθος; Δὲν θὰ ἐννοήσῃς ποτὲ τί ἐστὶ ζωὴ; . . . Ἐλα, ἔσο φρόνιμος, ἄφες κατὰ μέρος τὰ ὄνειρά σου.

— Δὲν σᾶς τὰ ἀνέφερα.

— Ὅχι, ἀλλὰ τὰ συλλογίζεσαι . . . Καλὰ, ἂς ὁμιλήσωμεν περὶ αὐτῶν, συγκατατίθεμαι· ἂς ὁμιλήσωμεν μίαν φορὰν διὰ παντὸς περὶ αὐτῶν.

Ἡ Εὐδοξία παρατήρησε τὸν πατέρα της ἀποροῦσαν διὰ τὴν τόσῃν του γλυκύτητα.

— Μόνον τὴν εὐτυχίαν σου ἐπιθυμῶ, εἶπεν ὁ Βενουά, ὅστις ἂν καὶ ὑπερηφανεύετο ὅτι εἶχε δύναμιν χαρακτῆρος, πολὺ ἐπεθύμει νὰ ἔδωκε τὴν θυγατέρα του ὑποκύπτουσαν ἄνευ πάλης εἰς τὰ σχέδιά του. Μόνον τὴν εὐτυχίαν σου ἐπιθυμῶ, ἀλλὰ τὴν ἐπιθυμῶ ὡς ἄνθρωπος σπουδαῖος, ἔχων πείραν. Ἄς σκεφθῶμεν . . . Τί εὐρίσκεις τόσον ἀξιοθαύμαστον εἰς τὸν Κ. Παῦλόν σου; ἓνα ἐπιπόλαιον ὅστις θὰ μείνῃ ἐπὶ τέλους μὲ πέντε ἕως ἑξὶ χιλιάδας φράγκα εἰσόδημα τὸ πολὺ . . .

— Ποτὲ δὲν ἐσυλλογίσθην τὴν περιουσίαν του.

— Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ σφάλμα σου· ἐγὼ ὁμῶς ὡς καλὸς πατὴρ πρέπει νὰ σὲ φωτίσω.

— Ἀλλὰ ἀφ' οὗ εἰμαι πλουσία . . .

Δι' αὐτὸ μάλιστα· ὅταν ἔχη τις χρήματα ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ζητῇ περισσότερα. Ὡ, ἡξεύρω τί θ' ἀρχίσῃς νὰ μὲ ψάλλῃς· τὴν συμπάθειαν, τὴν ὁμόνοιαν τῶν ψυχῶν . . . Εἰς τί ὁμῶς φέρουν ὅλα αὐτά . . . Ἄν ἦσο καλὴ κόρη θὰ ἐπρωτίμας ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ αἰσθήματα γάμον θετικόν . . . Πλὴν εἶσαι φίλαυτος καὶ μόνον τὸν ἑαυτὸν σου βλέπεις εἰς τὸν κόσμον.

— Μὲ φαίνεται ὅτι ἂν νυμφευθῶ θὰ νυμφευθῶ πρὸ πάντων χάριν τοῦ ἑαυτοῦ μου . . .

— Ὅχι! Ἡ γυνὴ νυμφεύεται ὅπως ὁ ἀνὴρ ἀκολουθῇ στάδιον, κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν γονέων της . . . ἀλλ' ὁ ἔρως μόνον εἰς τὰ μυθιστορήματα εἶναι καλός. Ὑπόθεσε νυμφευομένη ὅτι ἐτελείωσαν αἱ πρῶται ἐξδομαδες τοῦ γάμου . . . εἶναι ἐντελὴς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Ἡραΐα ὁμῶς κοινωνικὴ θέσις εἶναι ὅλως διαφορετικόν· ὅσον περισσότερον τὴν ἀπολαμβάνει τις, τόσον περισσότερον προσκολλᾶται εἰς αὐτήν.

Ἡ Εὐδοξία ἥτις εἶχε συλλάβει τινὰς ἐλπίδας, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της ἀκούσασα τὸν πατέρα της ὁμιλοῦντα τοιοῦτοτρόπως. Ἐκεῖνος δὲ πιστεύων σταθερῶς ὅτι ἔδειξε τόσῃν σύνεσιν ὅσῃν καὶ γλυκύτητα, ὠργίσθη διὰ τὴν θλίψιν της.

— Καλὰ! ἀνέκραξε κλιῦσε! ἤμην πολὺ εὐχαριστημένος, πολὺ εὐτυχής, ἔπρεπε νὰ ἔλθουν νὰ μὲ δυσχεροῦσιν . . . Κάμε πικρία, θυσιάσου δι' αὐτὰ καὶ θὰ ἰδῇς πῶς σὲ ἀνταμεΐβουν!

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ εἰσελθοῦσα ἡ Κ. Βενουά καὶ ἰδοῦσα τὴν Εὐδοξίαν κλαίουσαν ἐμάντευσε τί συνέβη.

— Βενουά! ἀνέκραξε, θὰ εἶπες πάλιν ἀνοησίας!

Πραγματοποιοῦσα μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὰς συμβουλὰς τὰς ὁποίας ἔδιδεν εἰς τὴν θυγατέρα της, δὲν ἤθελε νὰ ὁμιλήσῃ τραχέως εἰς τὸν σύζυγόν της· ἠλπιζεν ὅτι ἡ θλίψις τῶν θᾶ τὸν συνεκίνει, ὅτι ἡ καλὴ καρδία καὶ ἡ τιμιότης του θὰ ὑπερίσχυον τῆς ἀποφάσεώς του, καὶ ὅτι θὰ ἔδιδεν εἰς τὴν θυγατέρα του τὸν σύζυγον τὸν ὅποιον ἠγάπα καὶ ἐκλεζαν οἱ δύο ὁμοῦ πρὸ καιροῦ. Ἀλλ' ἰδοῦσα τὰ δάκρυα τῆς θυγατρὸς της καὶ μαντεύσασα ἀπὸ τὰς τελευταίας λέξεις τοῦ Βενουά τὴν αἰτίαν, ἐκπρόχθη ἀναφανδὸν τὴν φορὰν ταύτην ἐναντίον αὐτοῦ.

— Δὲν θέλω νὰ συζητήσω μαζὶ σου, εἶπεν ὁ Βενουά μὲ ἦθος περιφρονητικόν, δὲν δύνασαι νὰ ἐννοήσῃς τὰ βάθη μου σχέδια· ἀλλὰ μετὰ τινά καιρὸν, ὅταν θὰ ἐξυπνήσῃς καὶ θὰ εὐρεθῇς μία τῶν σημαντικωτέρων γυναικῶν τῶν Παρισίων θὰ εἴπῃς· ἔ! ἔ! δὲν ἦτον τόσον ἀνόητος ὁ ταλαίπωρός μου Βενουά!

— Δὲν θέλω νὰ γίνω σημαντικὴ γυνή, ἐγὼ· θέλω νὰ ἰδῶ τὴν κόρην μου εὐτυχῇ, αὐτὴ εἶναι ἡ φιλοδοξία μου!

— Ἐξαρύνην πλέον νὰ σὲ ἀκούω ὑπερασπιζομένην ἀπειθὲς τέκνον. Ὑποσκάπτεις τὴν πατρικὴν ἐ-